Asia: Lausuntopyyntö Harjunkorven tuulivoimaosayleiskaavan valmisteluaineistosta

Ylitornion kunta
kirjaamo@ylitornio.fi

Lausunto

1 Johdanto

Myrsky Energia Oy suunnittelee 20 voimalan hanketta Ylitornioon. Hankealueen koko on 2 830 ha ja voimaloiden kokonaiskorkeus on 300 m. Sähkön siirron osalta tarkastellaan kahta vaihtoehtoa 400 kV:n voimajohdolla uuteen johtokäytävään Martimon tuulivoimahankkeen sähköasemalle.

2 Lausunto

Pyydettynä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Hankealue on pääosin metsätalouskäytössä olevaa aluetta, eikä rakentaminen kohdistu suoraan merkittäville luontotyypeille tai luonnonsuojelualueille. Kasvillisuus-, luontotyyppi- ja eläimistövaikutukset jäävät pääosin paikallisiksi ja rajautuvat rakentamisalueille. Alue kuuluu laajaan yhtenäiseen luonnonalueeseen, mutta sitä ei kuitenkaan ole tunnistettu maakunnallisesti merkittäväksi ekologiseksi yhteydeksi.

Linnustoon kohdistuu merkittäviä luontovaikutuksia. Hankealueella esiintyy useita huomionarvoisia pesimälajeja, ja erityisesti Matalajärven ympäristö muodostaa linnustollisesti arvokkaan kohteen. Vaihtoehdossa VE1 pesimälinnustoon kohdistuvat vaikutukset on arvioitu kohtalaisen kielteisiksi ja vaihtoehdossa VE2 vähäisen kielteisiksi. Matalajärven ympärille tulisi jättää riittävän laaja suojavyöhyke. Kanalintujen osalta hankealueella havaitut metson ja teeren soitimet ovat alueen sijainti huomioiden kohtalaisen suuria. Soitimien sijainti tulisi huomioida tuulivoimaloiden sijoittelussa siten, että riittävät etäisyydet niihin säilyvät.

Muuttolinnustovaikutukset on selostuksessa arvioitu molemmissa vaihtoehdoissa vähäisen kielteisiksi, koska alue ei sijaitse valtakunnallisesti merkittävällä muuttoreitillä. On kuitenkin huomioitava, että Bird Lifen esittämät muuttolintujen muuttoreittikartat ovat viitteellisiä. Hankealueen läpi on havaittu isojen lintujen merkittävää muuttoa törmäyskorkeudella. Sähkönsiirtoreittien vaikutukset linnustoon on arvioitu suuriksi kielteisiksi niiden sijoittuessa arvokkaan vesi- ja kahlaajalinnuston käyttämien alueiden läheisyyteen. Linnustoon kohdistuvien törmäysvaikutusten vähentämiseksi tulee erityisesti sähkönsiirrossa käyttää linnustolle turvallisia ratkaisuja, kuten johtimien näkyvyyttä parantavia merkintöjä. Rakentamisvaiheen häiriöitä voidaan vähentää ajoittamalla melua ja liikkumista aiheuttavat työt pesimäkauden ulkopuolelle. Luonnontilaisten elinympäristöjen tarpeetonta pirstoutumista tulee välttää hyödyntämällä olemassa olevia kulkuyhteyksiä ja rakenteita.

Yhteisvaikutusten näkökulmasta tilanne on merkittävä. Harjunkorven ympäristöön suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita, joiden kumulatiiviset vaikutukset voivat lisätä erityisesti linnustoon kohdistuvaa häiriötä, törmäysriskiä ja estevaikutusta. Vaikutukset korostuvat petolinnuilla sekä häiriöherkillä metsälajeilla, kuten metsäkanalinnuilla. Muuttolinnuston osalta hankealueen eteläpuolelle sijoittuvat hankkeet muodostavat yhdessä laajan estevyöhykkeen, minkä vuoksi yhteisvaikutukset on arvioitu kohtalaisen kielteisiksi. Sähkönsiirron yhteisvaikutukset linnustolle on arvioitu suuriksi kielteisiksi.

Ekologisten käytävien osalta hanke ei yksinään arvioituna muodosta merkittävää estettä eläinten liikkumiselle, eikä alueella ole tunnistettu erityistä ekologista yhteyttä. Rakentaminen aiheuttaa kuitenkin paikallista elinympäristöjen pirstoutumista ja tilapäistä häiriötä. Ympäröivien alueiden laaja suunniteltu tuulivoimarakentaminen sen sijaan aiheuttaa ekologisten yhteyksien katkeamista ja käytävien kaventumista. Ekologisten yhteyksien toimivuus tulisi voida turvata säilyttämällä rakentamattomia metsä- ja suoalueita hankekokonaisuuden sisällä ja sen ympäristössä sekä välttämällä eläinten liikkumisen kannalta keskeisten alueiden katkeamista.

Poronhoitoa koskeva osuus

Poronhoidon osalta Harjukorven tuulivoimahankkeen ja siihen liittyvän sähkösiirron vaikutukset kohdistuvat Lohijärven paliskunnan poronhoitoon. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa (YVA-selostus) sekä sen liitteenä olevassa ”Poronhoidolle aiheutuvien vaikutusten arviointi” -selvityksessä on esitetty riittävät perustiedot Lohijärven paliskunnasta sekä sen poronhoidosta. Arviointiselostuksessa on kattavasti tunnistettu ja kuvattu poronhoitoon mahdollisesti kohdistuvia vaikutuksia.

Erilaisia tietolähteitä on hyödynnetty monipuolisesti YVA-selostuksessa ja vaikutusten arvioinnissa. Keskeisiä hyödynnettyjä tietolähteitä ovat Lohijärven paliskunnan paikkatiedot, porojen GPS-seurantadata, poronhoitajien paikallinen tieto sekä tutkimuskirjallisuus. Luke pitää hyvänä sitä, että vaikutusten arvioinnissa on hyödynnetty sekä paikallisten poronhoitajien kokemusperäistä tietoa että porojen GPS-pantadataa. Käytettyyn GPS-aineistoon liittyy kuitenkin epävarmuuksia (erityisesti seurannan alkuvuosina pantoja oli vain pienellä osalla paliskunnan poroista), ja näitä on myös hyvin nostettu esille YVA-selostuksessa.

Hankkeen vaikutukset alueen poronhoidolle voivat nousta merkittäviksi. Tuulivoima-alue sijoittuu kevät-, kesä- ja luppolaidunalueille, ja sen läheisyydessä sijaitsee vasoma-alueita, laidunkiertoreittejä sekä poronhoidon rakenteita. Keväisin ja kesäisin paliskunnan lounaisosissa laiduntaa 600–700 poroa eli lähes puolet paliskunnan poromäärästä. Suorien laidunmenetysten lisäksi vaikutuksia voi aiheutua porojen välttämiskäyttäytymisestä, laidunkierron muuttumisesta ja laidunnuspaineen siirtymisestä muille alueille. Vaikutukset voivat siten ulottua varsinaista rakennettavaa aluetta selvästi laajemmalle alueelle.

Luke pitää perusteltuna YVA-selostuksen arviota, jonka mukaan tuulivoima-alueen vaikutukset poronhoitoon ovat suuret kielteiset. Luke katsoo kuitenkin, että vaikutusten lopullista suuruutta on erittäin vaikea arvioida nykyisen käytettävissä olevan tiedon perusteella. Tästä syystä hankkeen todellisiin vaikutuksiin liittyy merkittävää epävarmuutta.

Luke katsoo, että hankkeen vaikutuksiin liittyvien epävarmuuksien vuoksi, vaikutusten seurantaan tulisi kiinnittää erityistä huomiota. GPS-seurantaa on hyvä jatkaa useiden vuosien ajan ennen mahdollista rakentamista, rakentamisen aikana sekä hankkeen tuotantovaiheessa.

Luke pitää tärkeänä, että yhteisvaikutukset muiden suunniteltujen hankkeiden kanssa huomioidaan osana ympäristövaikutusten arviointia. Harjukorven YVA-selostuksessa eri hankkeiden yhteisvaikutukset Lohijärven paliskunnan poronhoidolle arvioidaan merkityksiltään erittäin suuriksi kielteisiksi. Luke pitää arviota perusteltuna, mikäli kaikki tai suuri osa suunnitelluista hankkeista toteutuu. Eri hankkeiden toteutumisen todennäköisyyksiä ja mahdollisia aikatauluja on kuitenkin vaikea arvioida. Luke pitää silti tärkeänä, että yhteisvaikutuksiin varaudutaan jo hankesuunnittelun tässä vaiheessa.

Luke katsoo, että Harjukorven tuulivoimahankkeen vaikutuksiin sekä eri hankkeiden yhteisvaikutuksiin liittyvien epävarmuuksien vuoksi, vaikutusten seurantaan tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Lisäksi mahdollisten haitallisten vaikutusten ehkäisemisestä, lieventämisestä ja kompensaatiosta tulisi sopia hyvissä ajoin yhteistyössä paliskuntien kanssa. Luke pitää tärkeänä, että vaikutusten seurannasta sekä mahdollisista lieventämis- ja kompensaatiotoimista sovitaan kirjallisesti hanketoimijan ja paliskunnan välillä.

3 Lausunnon tiivistelmä

Hankkeen linnustoon kohdistuvat vaikutukset sekä erityisesti useiden tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset edellyttävät jatkosuunnittelussa huolellista huomiointia, vaikutusten lieventämistoimia sekä seurantaa. Perustana tulee olla erityisesti arvokkaiden linnustoalueiden, petolintujen elinympäristöjen sekä alueellisen ekologisen verkoston toimivuuden turvaaminen. Hankkeen vaikutukset Lohijärven paliskunnan poronhoitoon on arvioitu suuriksi kielteisiksi ja yhteisvaikutukset erittäin suuriksi kielteisiksi, mikäli kaikki tai suuri osa suunnitelluista hankkeista toteutuu. Laidunmenetysten lisäksi porojen välttämiskäyttäytyminen ja laidunkierron muutoksien myötä vaikutukset voivat ulottua rakennettavia alueita laajemmalle. Vaikutusten suuruuteen liittyvien epävarmuuksien vuoksi porojen GPS-seurantaan tulee panostaa ennen rakentamista, rakentamisen aikana ja tuotantovaiheessa. Seurannasta sekä haittojen ehkäisemis-, lieventämis- ja kompensaatiotoimista tulee sopia kirjallisesti hanketoimijan ja paliskunnan välillä.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 23.11.2026 klo 17:07:22.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Antti Pekkarinen, Esa Huhta

Liitteet:

Tiedoksi: